

AFRICA
PL
8747
.9
MOS

ke tsona

BATSHIMENEENG

Edward Mosenyi

Komj : 072269 4646
wne 0835988262

Cluc:

1 0731774398 Wizu

0735158667 Cluc

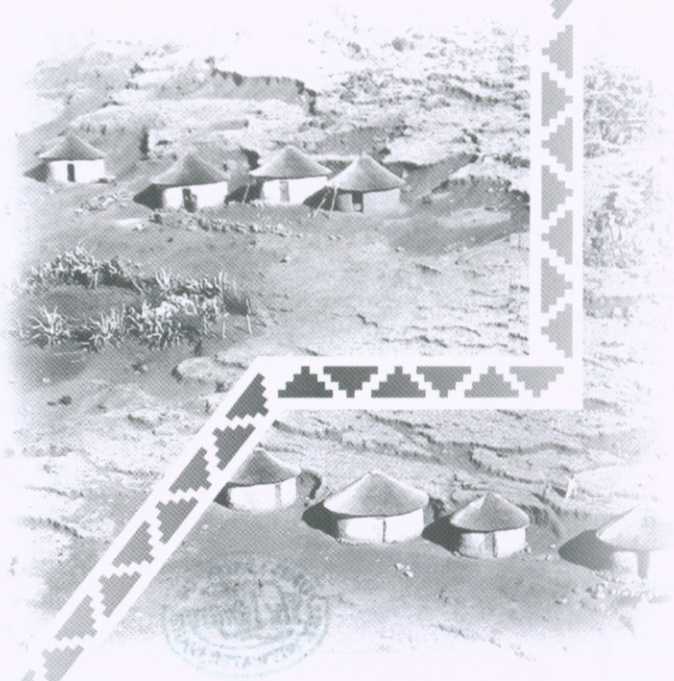
a ke tsona

0844076368 Lec

BATSHWENENG

a ke tsona

BATSHWENENG

Edward Mosenyi

Yunibesithi ya Aferika Borwa
Tshwane

BD560400

© 2005 University of South Africa

ISBN 1-86888-339-6

Published by Unisa Press
University of South Africa
P O Box 392, 0003 Pretoria

Cover design and layout: Thea Venter
Printing: ABC Press, Epping

© All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in any form or by any means – mechanical or electronic including recordings or tape recording and photocopying – without the prior permission of the publisher, excluding fair quotations for purposes of research or review.

Diteng

Ka ga diteng tsa lokwalo lo	vii
Mathaakgang	ix
Ka ga mokwadi	xi
Baanelwa	1
Kgaolo ya Ntlha	2
Pono ya Ntlha	2
Pono ya Bobedi	4
Pono ya Boraro	7
Pono ya Bone	11
Pono ya Botlhano	18
Pono ya Borataro	19
Pono ya Bosupa	20
Pono ya Borobedi	22
Pono ya Borobongwe	23
Pono ya Bolesome	25
Pono ya Bolesomenngwe	29
Pono ya Bolesomepedi	32
Kgaolo ya Bobedi	35
Pono ya Ntlha	35
Pono ya Bobedi	36
Pono ya Boraro	37
Pono ya Bone	38
Pono ya Botlhano	40
Pono ya Borataro	41
Pono ya Bosupa	43

Ka ga diteng tsa lokwalo lo

Apollon Esek' Tiba

Diteng tsa lokwalo lo, ke tshwantshiso ya dikhuduego tse di neng di aparetse metsana mengwe mo kgaolothopong ya Lehurutshe ka nako ya puso ya maloba ya Aferika Borwa le ya metseselegae.

Bontsi jwa baagi ba metsana e, ke Bahurutshe ba bina tshwene (Batshweneng), ke ka moo lokwalo lo, lo bidiwang A ke tsona Batshweneng. Lo kaya gore a tota ke tsona go re bana ba thari ba tsogelane kgatlhanong, jaaka fa baagi ba ne ba tsogelana kgatlhanong.

Mathata a simolotse fa puso ya maloba ya Aferika Borwa e ne e sitlhamololela metsana e go nna ka fa tlase ga pusoselegae. Ka ntlha ya fa batho ba seke ba tshwana ka megopolo, bontsi jwa baagi bone jwa gana nnang ya banyana, ba re bona ga ba rate puso ya metseselegae. Rraagwe kgosi, ga mmogo le ena kgosi ka sebele, ba ne ba gana puso ya motseselegae o. Ka ntlha ya fa a ne a le kgatlhanong le seo, Moetapele wa puso ya nako eo, a tlhoma yo a utlwanang le ena mo setulong ka ntlha ya fa a ne a batla gona ka fa, tlase ga motseselegae. Ga nna nthagaraga, ga lowa, batho ba latlhegelwa ke matshelo, morafe wa kgaogana ka bogare, bontsi e le ba ba sa batleng puso ya motseselegae le kgosi ya ona.

Ntwa e, e lolwe go tloga ka ngwaga wa 1988 go fitlha ka dikgetho tsa ntlha tse di gololesegileng ka ngwaga wa 1994.

Mmadi, go utlwa go le gontsi, inaakanye le diteng tsa lokwalo lo.

'Ke lo rata lotlhe batshegetsi ba me.'

Mathaakgang

Lokwalo le, ke lo akgolela go kgosana Ntšwanyana Sebogodi le kgosana Edwin Moitaasilo Moiloa ka tirisano mmogo ya bona mo tshedimosetsong e e nnileng botlhokwa mo go rulaganyeng dintlha. Ke sa lebale Rre A.N. Mogorosi, Thabo Rapoo ga mmogo le Rre Motsamai Thutlwa.

Ke tla be ke dira phoso e kgolo fa nka lebala motsadi wa me, eleng Bertha Mosenyi mo thotloetsong e kgolo le tshedimosetso e a nneileng yona mo kokoanyong ya dintlha.

Audrey Boitumelo Moatlhodi le ena nka se mo lebale mo seabeng sa gagwe mo go nthotloetseng go gatela pele.

Sedikwa ke ntšwapedi ga se thata. ✓

Ka ga mokwadi

Rre Edward Sipho Mampodi Mosenyi, o belegetswe kwa motseng wa Lekubu (Braklaagte) mo Zeerust ka ngwaga wa 1973 Sedimonthole a le 08. O simolotse dithuto tsa gagwe kwa sekolong se se potlana sa Banabakae go tloga ka ngwaga wa 1980 go fitlha ka wa 1985 fa a wetsa mophato wa bone. A ya go dira mophato wa botlhano kwa sekolong sa bogareng sa Keaitse ka 1986 go fitlha fa a digela mophato wa bosupa ka 1988. A dira mophato wa borobedi kwa Ramatu kwa Dinokana ka 1989. A se tsene sekolo go tloga fao go fitlha ka 1991 ka ntlha ya dikhuduego mo motseng wa bona.

Ka 1992 a tsenela dithuto tsa mophato wa borobongwe kwa sekolong se segolo sa Ikageleng kwa Zeerust go fitlha fa a wetsa Materiki ka ngwaga wa 1993.

A ikwadisetsa dikeri ya Bachelor of Arts in Education (B.A.(Ed.)) kwa Yunibesithing ya Bokone Bophirima go tloga ka ngwaga wa 1995 go fitlha ka wa 1998.

O tshwaragane lo lokwalo lwa Bachelor of Commerce Degree (B.com) le Yunibesithi ya Aferika Borwa ga jaana.

A ke tsona Batshweneng ke maiteko a gagwe a ntlha mo bokwala dibukeng. O tshwaragane le go rulaganya lokwalo lwa dikhutswe le lwa poko ga jaana.

‘Ke kwena ya madiba eo.’

Baanelwa

* Thangwane:	Kgosana ya motse
Molosa:	Leitebolo la ga Thangwane
Mmamolosa:	Mosadi wa ga Thangwane
Sagagwe:	Kalakgolo ya ga Thangwane
Mogatla:	
Setlhodi:	Bagakolodi ba ga Thangwane
Rantsie:	
Molotlhanyi:	
Mokgankgara:	Banna ba motse
Molosi:	
* Mabotoboto:	Kgosana ka matsalo
Letlhogonolo:	Mosadi wa ga Mabotoboto
Rraarona:	Mookamedi wa ga Thangwane
Madibane:	Mookamedi wa ga Mabotoboto
Rajase:	Kalakgolo ya ga Mabotoboto
Mogwera:	Mmoki wa ga Thangwane
Maitseanape:	Mmoki wa ga Mabotoboto
Mogogi:	Moetapele wa mophato wa ga Rraarona
Rakgolo:	Mmoki wa ga Rraarona
Mmakeatlhapa:	Morekisi yo mogolo wa bojalwa mo mo tseng
Motataladi:	Morongwa wa ga Mabotoboto
Morafe:	Wa motse
Mophato:	Wa ga Rraarona
Basadi:	Ba motse
Batshabi:	Ba ga Mabotoboto
Radiphiri:	Moatlhodi wa bogosi
Rantshonyane:	Kgosi ya motse wa boagisanyi
Pakang:	Lelata la kwa kgosing
Seno:	Mmoki wa ga Madibane

Kgaolo ya Ntlha

Pono ya Ntlha

(Go phakela kwa kgotleng ya Madubaneng, go tsena Thangwane le Sagagwe, ga latela Mogwera)

MOGWERA: (O a boka) Kgomo di eme kwa mmamogwanyane.

Di eme fela tsa leta batlhabani.

Tsa leta Moilwa le Ramokalaka.

Makolwane a mabedi a a thatathata.

Ga re go ne go se ngwana ope a buang.

Go se ngwana wa motho atswang molomo.

Go se nko ya motho etswang lemina.

Thaba di bile tsa kgwa lešalaba.

SAGAGWE:

Ka re mainamafatshwa a, a go tshwanela kgosi.

Ke makala le ga jaana, o be o sa ntse o bidiwa kgosana.✓

Ka na bogosi o bo tsaletswe kgosi.

Nna tota selo se, ga se njese diwelang.

Kgosi, a wena o nagana fa rotlhe re go rata?

Bangwe re ona a masweu, re tshega nao.✓

Fela re le bagobolai, ntsha matlho dikgapeng.✓

Fa o utlwa go tse Letsholathobane.

Go a be go tewa wena kgosi.

Bangwe ba re o legoga, lona le le gogelang thoko.

Ka o sa rate Madibane, ena yo wa mogolegwa.

Kgosi, batho ba motse o, ba go ja lekekema.

Morena, baagi ba motse o, babolai ba gago.

Kgosi, motho ga a bapalwe e se kgomo.

Ka e le yona e bapalwang.

THANGWANE:

O itshupa o le yona kalakgolo ya me monna.

Ke ka moo o bonang ke go rata jaana.

O nkgopotsa mosimane wa me, yo a saleng a ikela boyabatho.

Ka na Mokgethwa, e ne e le konokono.

Sona segatlhamela masisi, kgagaripa.

Le gale se ileng se a be se ile, lesilo ke moselatedi.

Fela wena o teng monna Sagagwe.

O mokgethwa wa lefatshe leno.
O komangkanna, ke komangkawena.

SAGAGWE:

Kgosi, loso lwa monna yoo, ga ke le lebale.
Le tsile jaaka ntsu e tsaya kokwana.
Ga go bonolo go le lebala, le eseng go le gonnye.
Lo agile mo pelong ya me, go itshupa fa a loilwe.
Kgosi, batho ba kwa morutleng, ga se batho.
Ba itlhoma fa e le dikgosi, ba a go patika kgosi.
Kgosi, letlalo la kgomo le bapolwa fa fatshe.
La motho mo mokwatleng wa yo mongwe.
Tlogela go nna pelonolo, se nne mmamasiloanoka.
O tloga o thanya mapo lo setse lo le tsebeng kgosi,
utlwa nna, Sagagwe, inkanye mongwa me.

THANGWANE:

Diga mowa motho wa me, tseo ke dikakanyo fela.
Ka na o nkitse tota, ga ke tlakatlakelwe.
Ke ena maila go kgotlwa, o nkitse tota.
Nagana ka mathata a re leng mo go ona.
Gare re rileng badimo, kana ba re furaletse?
Kirikiri nonyane ya badimo, e faletse le dipoa.
A bogolo ba re fe lemmonyana tlhe!
Le fa e ka nna bona banyana ba mmina mitlweng.
A komelelo e e ntshang noga mosimeng ruri!
Le yona megobe tota e iphotlhere.
Le bana ba yona, maatlametlo, ga re sa ba itse.
Ba utlwala ka bona ba tsaya molelo.

Monna Sagagwe, re tshwanetse ra dira sengwe.
E le gona go ipobolela badimo, gore ba re tshелеle.
Ka re le bana ba bona, re tle re ba tshелеle le rona.
Re batla yona e e namagadi, yona medupe ya rona.
Ka na fa o ka ya kwa masimo, mathosi fela monna.
O ka nagana gore ke ona makwakwa a letlhagare.

SAGAGWE:

O nkitse tota kgosi, tota o ntlhaloganya sentle.
Nna nka e nesa matsorotsoro, o nkitse tota.
Nka e nesa gore nkgwana ya poru le yona e tlale.
Gore e be e tlhatse le ona maatlametlo.

*Reas & Eas long time
Ran - dimandien*

*How ancedia Espirito
Ran - link to
Obangob 4 Wore*

Nka e nesa gore melatswana e fetoge melapo.
 Dinoka tsona, nka difetola mawatle kgosi.
 Dikhwithi nka difetola didiba mongwa me.
 Wena nnee tetla, naya Kaisara sa gagwe.
 Ka na o a nkitse, ga ke matwetwenyana.
Nna Sagagwe ke nkgekge wa nkadilatlha.

*Feeling a Queen
Don't worry*

THANGWANE: Gare seo o kile wa se bona kae monna?
 O kile wa e bona kae e ikalafa?
 O itse sentle gore mono gae, ke gaabo meroka.

SAGAGWE: Ka na eo ke tiro ya me kgosi, o itse sentle.
 Ke raa yona ya go batla meroka, e nneye kgosi.
 Tsweetswee Motshweneng, naya Kaisara sa gagwe.
 Ke etla gona jaanong kgosi, ke sa boa fa lapeng.
 ✓Go bona fa basimane ba boloditse dipotsane.
 ✓Dikgomo tsona di sa ile go phokisiwa ke ba bagolo.

THANGWANE: Le nna ke sa ya go goduma mogodungwana.
 Ke raya ona more mofisa banna ditedu.
 Motho wa me, ga re laelane, ka re tloga re bonana.
 (Ba a tswa)

Pono ya Bobedi

(Ke fa makopanelong a ditsela, Sagagwe le Setlhodi ba kopana le Mogatla, letsatsi le ya le lebile kgala ya bophirima)

MOGATLA: Dumelang borra, ke eng lo fisa dinao jaana.
 Lo lebega lo le makgabe a dipapetla.
 E ya kae tsela Batshweneng ba gaetsho.
 Le rona re tle re inaakanye le lona.
 Ka na matlo gošwa a mabapi.

SAGAGWE: Dumela monna, batsomi ba ka boela gae.
 Gone mmatla sagagwe o se bone.
 Ka re Kaisara o bone sagagwe monna.
 Ka na nna merero ke e filwe ka tsalo.

Calling her back

Ga ke e ipateletse, ga ke tshwane le lona.
 Ke kalakgolo ya ga Motshweneng.
 Ke leitlho la ga Motshweneng.
 Seo se lo kaya fa lo le batho bame.
 Ke bua jaana, Motshweneng o nthomile ka fa.
 Fela monna Mogatla, nka se go bolelele.
 Re ka ditlhakanela tsotlhe, fela mafoko ona, lebala.
 Bagaeno ba re ja matsholathobane.
 Mosimane yo wa Mabotoboto, motlogolo wa gago.
 Ka re e seng wa ntete fao, ena morwa kgaisadio.
 Ke a mmona o na le mokgwa mosimane yoo.
 Le kwa pitso o ikgaotse, le gale ke setlabošeng.

SETLHODI: Gontse jalo monna, re tla tloga re bonana.
 Fetela pele, go sa nneng jalo o tla di emaema.
 Rona boSetlhodi morwa Thoo re tlabane re seo.
 Le nna ke ikela ga Mmakeatlhapa.

MOGATLA: Borra, nnete lo a e itse, lo opile kgomo lonaka.
 Mosimane yo, ke motlogolo wa me fa phatleng.
 Mmaagwe yo, ke mo kgwisa letsele.
 Fela banna, nna le bona ga re utlwane, le eseng.
 Re betsana ka noga e utlwa, re ilana lekonkong.
 Ba re ba ka ikanya lenaga, gona le go inkanya.

SETLHODI: Monna, ke tlhola ke go bona o ya teng.
 Fela ke tlhola ke ba utlwa, ba re o legoga.
 Lona le le gogelang kwa thoko.

MOGATLA: Rra, ke tlhola ke ba etela, fela . . .
 Jaanong ga ke tlhole ke lo baa koo.
 Ba dirile gore ngwana wa bona a ntlhapatse.
 Ga ke nagana gore Mabotoboto yo wa teng.
 Ke raya ena yo wa segata marukhwana.
 O rupisitswe ke nna, ke ntshitse kgomo ya me.
 Ga jaana, o mpona noga e e tlhogopedi.
 /Ruri motlhapiso podi ngolwana, ga se moegami/
 /Le ona mašwi a yona, a ka go phatlhola dimpa.
 Le ena mogatse, ke raya ena yo wa Letlhogonolo.

O isitswe bojale ke mogatsake, a be a mmatla.
Ga jaana, o bitsa mogatsake moloti.
A re o batla go bolaya Mabotoboto.
Le gale, fa ba itlhoma ba le botlhale, ba a ikaketsa.
Mabele a basadi otlhe a amusa matlhale.

SAGAGWE:

Monna Setlhodi, nna ke a tsamaya morwarre.
Go itse mang fa Mogatla a re tsaya dinopolo.
Rra, kgomo ga e ke e ntsha boloko jotlhe.
Re ka tloga ra di gama re sa di tlapela.
Nna ga ke mo tshepe rra, tota ga ke mo tshepe.
Go itse mang fa monna yo a re ja lekekema.
Ka na mmetla kgola ya borwa monna Setlhodi,
o e betla a e lebisitse kwa ga gabo.

SETLHODI:

A re nanoge rra, re tloga re di emaema.
Borra, ga re laelane. (Ba a kgaogana)

SAGAGWE:

(O bitsa Setlhodi ka molodi) Pseuu . . . pseuu . . .
Ema fao monna, ke lebetse sengwe.
(Ba a kopana) Monna ke boa fa lapeng fa.
ke tlabe ke boela kwa kgotleng.
Motshweneng o rile ke itlhaganele.
O batla go nthoma.
A re ke ye go mmatlela moroka.
Fa o tshepagala, nka go dira lebogo la me.
Monna, Setlhodi, a o utlwa moya o?
Tota o nka pula, a ke a lora banna.
Bona le maru a, a tswa go gelela.
Bona fa monna, re tla tloga re kopana.
Fa e kana pele re romiwa ke Motshweneng,
re mmolelele fa re bile ra feta fa go nkadilatlha.
Monna maemo a a ipaakanyetswa.

SETLHODI:

Ke wena o tla buang monna, nna . . .
Fela a re kgaogane, re tla tloga re bonana.
Tsamaya sentle. (Ba a kgaogana)

Cw (Setlhadi kwa thoko) Ija! Ijaa, motho, o mo tshabe.
Fela, e tlare re re ke dipitse, re bone ka mebala.

Pono ya Boraro

(Go mo mosong, pula e nele malatsi a mararo ka tatelano, batho ba phuthegetse kwa kgotleng ya morafe, morago ga go utlwa lepatata. Thangwane ona le bagakolodi ba gagwe e leng, Sagagwe, Mogatla, Sethlodi le ngwana wa gagwe e leng Molosa. Pakang wa lelata o opelela Thangwane)

PAKANG:

(O a opela)

Motho ya re a roga mogolowe.

A roge yo a kileng a mmelega.

Ke mopaki mmapaki yo motshwananyana.

Yo motshwana a tshwanela go bosiwa.

Mmaiyeledi wee, tloga tloga e tloga go sale gale.

Wa dikgomo o tswa natso sakeng.

O mpone ke kgomo tshwaana Sobariki.

Nka go thula fa o telela Motshweneng.

kgomo yo m
You war/R
Just accept as a
from closely

SAGAGWE:

(O atamela fa go Thangwane)

Motshweneng, a o utlwa pina e.

Ruri nna mogopolo wa me o faletse.

O kwa matlho a sa fitlheng teng.

Le fa gotwe e e mašwi ga e itsale.

Tota fa, Ranngaritlha o itsetse.

Go tshwana le nna Motshweneng.

Maabane ke bile ka ya go matwetwe wa me.

A re bolelela gore Motshweneng o se tshwenyege.

A re le ka se phirime e ise ene, o ka botsa Setlhodi.

Ke ne ke na le ena, o ikutlwetse ka tsa gagwe.

Setlhodi, bua monna, bolelela morena wa me.

MOGATLA:

Nnyaa, tota Mopaki ke sethakga tota.

Ruri, o opile kgomo lonaka monna.

Fa moswi Ranngaritlha o itsetse.

SAGAGWE:

Ga a tsaya fa fatshe monna, ke wa gaetsho.

Le yona pina e, o e rutilwe ke nna.

Hei! Kgosi, bona molotsana yo go tweng Rajase yo.

Go rileng fa a tsamaya a gadimakaka jaana.

Social Comedy ^{isn't} ^{serious} ^{into a play} { Boer
Etc

MOGATLA:

Yoo motlogele mogolole, ke mathata a gagwe.

Moapaya bodila, o a be a bo ikapeela.

Re a itse, ke letsaakgang la ga Mabotoboto.

Kgosi thipa e sega molootsi.

THANGWANE:

Mosimane yo Rajase, ga a tshose banna.

Tiro e a e dirang e, ke ya me, ke setlabošeng.

O bala matlo a mašwa, ga a amane ka gope le bao.

SAGAGWE:

Ijaa! Kgosi, motho yoo, o a motlakatlakela.

Mo tshabele setlhareng sa mmitlwa morena.

O se bone dithaba go katologana.

Fa go nna bosigo, di a etelana.

Mothaka yo, ke letsaakgang.

Batho ba, kana ba re ga o kgosi, o selelela borena.

SETLHODI:

Kgosi, wena ga o itse sepe, ntheetsa morena.

Dinao tsa ga Rajase yo o mmonang yo.

Ga di kgaoge kwa morutleng.

O ka mmona e le sekgoropa jaana,

fela kgosi, le wena o mo itse sentle.

O kile a go losa le rraagwe Mabotoboto.

Once/Always Ka na ga e ke e latlha moseselo e le wa yona.

Ona e ka mpa ya swa nao.

MOGATLA:

E rile malobeng a tlhola, re sa ntse re utlwana.

Ke raya bona bokgaisadiaka.

Mosimane yo o ne a phakelela teng.

A tse fa le phirima, o ka mo tshepa jang.

THANGWANE:

Wena o ikisa kae monna, o lemao le le ntlha pedi.

Batho bao ba kwa morutleng, ba gaeno tota.

Motho yo mmaagwe Mabotoboto, kgaisadio tota.

Ke mmaago motho yo, ga e ke e tlhaba mong.

SAGAGWE:

Ke la me leo Motshweneng, le nna ga ke mo tshepe.

Mothaka yo, o tsile go re tsaya dinopolo.

O mmone motho yo kgosi, ke lemenemene.

Ke a mmona, o batla le go ntseela maemo.
 Batho ba, ba kwa morutleng, ke ba ga gabo.
 Mmetla kgola ya borwa, ga a e betle a tuntunbetse.
 O e betla a e lebisitse kwa ga gabo.

A ka seke a ba utlwise botlhoko le ka motlha ope.
 Kgosi, seboba re bata sa mokwatla, fa e le sa mpa.
 Re a mpampetsa, motho yo maloma a fodisa.
 Kgosi, poo ya bogwe e thaba lonaka lo iname.

Beloyal

MOLOSA:

Nyaa, tota nna rre Mogatla ke a mo tshepa.
 Le gale, ga e ke e gangwa mogogoro.
 Namane e ntse e le teng.

MOGATLA:

Kgosi, ke kopa o nkutlwe, bula ditsebe kgosi.
 Ke buela mo tsebeng ya gago Motshweneng.
 Nna le wena re a tshwana, re tshwana tota kgosi.
 Batho ba ba kwa morutleng ba, bagaeno mogolo.
 Le fa go ntse jalo, ba a go patika kgosi.
 Jaanong, ke kopa o nkutlwe mongwa me.
 Nna ke wa gago kgosi, ke wa gago mong wa me.
 E bile go tloga gompieno, ke fetola le sefane.
 Ga ke sale morwa (Tao) ke Moilwa kgosi.
 Ka ke ilwa ke ba gaetsho.

AB

*Now naming
reference 2
occurrences*

THANGWANE:

Go siame rra, jaanong ke tlelwa ke tshepo.
 Fela o se be o le kgole ya pula monna.
 E re re go bofa o ipofolole, wa nna nkgate ke kaname,
 jaanong lo matlho a me.

SAGAGWE:

Fela Motshweneng, ke go kopa ka tsweetswee.
 Q fe yo mongwe le yo mongwe maemo a gagwe.
 Setulo se ke se kokometseng se, ke sa me kgosi.
 Ruri ga ke batle go tshwenngwa mongwa me.
 Nna ke yona kala kgolo ya gago morena.
 Le gale kgosi, o a bona gore batho ba?
 Ke raya ba kwa morutleng, ga ba sa re dumedisa,
 Ba ikgaogantse le rona Motshweneng.
 Golo fa, go tla nkgaga go sa bola.

MOGATLA:

Ka na dilo di mo pepeneneng bagaetsho,
batho bao ba tshwara dipitso bosigo.
Kgosi, tlogatloga e tloga go sale gale.
Golo fa, go tla dubega, go tla senyega.
Ntšwa e ja ntšwanyana, dilo di senyegile.
Batsetsi ba tla gora malwala golo fa kgosi. *uu*

THANGWANE:

Jan how
Ke rata go ikamanya nao monna.
Molapo o o kwa moganyane o tletse.
O tshelela o o kwa selokong.
O o kwa selokong ona, o tshelele tagane.
Golo fa, ditlhodi di teng banna, a lo a bona.
Le gale nna, ga ke tlakatlakelwe.
Ke bidiwa go twe ke maila go kgotlwa.
Mosimane a ka bokolela, ke a lo ikanisa.
Mosimane a ka gelebetega sekolobe.
Mo go nna a ka swa mpagana mosimane.

MOGATLA:

E rile nako ya fa o swetswe kgosi.
Ke raya fa go ile MmaMotshweneng,
Ke fa ba kwa morutleng ba itumetse.
Ba itumetse e bile ba ja meepelwane.
A wena o kile wa ba bona fa.

SAGAGWE:

Vag
Bagaetsho, morafe e bile o lapile.
Ba di opetse dikoma e bile ba lapile.
Ke tshepa gore le badimo ba utlwile.
Ka fa e ne e le dipina tsa ditebogo.
Sala sentle Motshweneng, nte ke tsamae.
Mogatla, le wena tsamaya monna.
Kgosi wena ke ikana ka wena.
(Pitso e a phatlhalala)

Pono ya Bone

(Kwa ga Thangwane, go phakela, go tsena Sagagwe, Mogatla le Setlhodi)

- MOGATLA: Kgosi, ke go boleletse, ke go reile kgosi.
Le gale nta ke didimale, go maswe kgosi.
Setlhodi, tshela kgosi ka magang monna.
Nna sa me ke tla tlatsa fa o lebetseng teng.
- THANGWANE: Ke eng o tlhaga o šakgetse jaana monna.
Le go dumedisa ga o dumedise.
Kana ga re a lala mmogo, monna Mogatla.
- MOGATLA: Intshwarele Motshweneng, ke a go kopa.
Ke fedile pelo, ke tenegile, e bile ke a roroma.
Monna Setlhodi o didimaletse eng?
Naya kgosi magang monna, bua monna.
- SETLHODI: Monna Mogatla, wena ke eng o sa bue?
O batla gore go bue ngwana wa ga mang?
Nyaa monna, le wena o na le molomo.
Phoko kgolo ga e ke e tswa ka ngwana wa motho.
Ga ke batle go tsoga ke di emaema monna.
E re go ntse jalo wena o be o ntshega.
O re ke ne ke ithoma fa ke le botlhale.
Fa ke le mathateng, o je meepelwane le bagaeno.
- SAGAGWE: Banna, tlogelang gore thamathamisa.
Ka na Motshweneng o nyoretswe dikgang.
Golo fa ga re mo mantlwaneng, gare tshameke.
Tswaa ka tsona monna Mogatla, a re utlwe.
Bontsha fa go se ope yo o mmoifang.
Bontsha fa o boifa nna le Motshweneng fela.
Ke batla go bona fa o le morwa Moilwa jaanong,
Ka o sa tshabe go ilwa le ke bagaeno.
- MOGATLA: Motshweneng, rona re letse re bone dilo.
Re bone metlholo maabane mongwa me.
Sagagwe ena o ne a robetse ka seo sebaka.

Le fa a itlhome a le bothale go re feta.
Re bile ra sala re gamaregile le ga jaana.
Kgosi, ntsha matlho dikgapeng.
Ngaka e gorogile kwa morutleng.
Baitse ba tsona, ba re e tswa kwa Thoseng.
Batho ba kwa morutleng ba go nyaditse kgosi.
Thothothone! Ba letse ba thaya motse wa gago wena o robetse.
Golo fa kgosi, e tsentsa tlhako kgamelong.
Kgosi, golo fa motsetsi o ja ka letsogo.
Mpuru o faretswe, go tla nka go sa bola.

SETLHODI:

Intshwarele ke sa go tsene ganong.
Maabane a maabane, fa go setse go le lefitshwana.
Ke re ke ema fa legoreng go kgetlha thupa.
Ka utlwa ena Mabotoboto ka namana.
Ga ke re ke mo utlwa ka tsa ga Morakile.
✓ Ke mo utlwile a bua masaikategang a magodimo.
✓ A re sepoko sa ga Malebelele a magana go utlwa.
✓ Se tla tla le dipoko tse dingwe.
A re dipoko tse, e tla be e le batlhabani.
Ba re wena le balatedi ba gago, lo tla nyelela.
Ba re lo tla ya moribe, dithoto tsona, e nne melora.

THANGWANE:

(O a *tshega*) Khwikhwi! Khwikhwi! Khwikhwi!
Mabotoboto yoo wa lona, o a tsenwa banna.
O kile a bona kae dipoko di ya ntweng.
O tlhakane tlhogo mosimane yoo, kana o tagilwe.

SAGAGWE:

Kgosi, Motshweneng wee! Mongwa me.
O tloge o mphe bogosi joo, o bo tsele kwano kgosi.
Tlogela go tsaya dilo motlhofo, bula matlho kgosi.
Golo fa, ntwala e e matlho mahibidu e bolotse.
Thatafatsa pelo morwa maila go kgotlha.
Ja pelo ya ga Mabotoboto, e je a tshela kgosi.
Nwa madi a gagwe, o tle o buse serena.
Kgosi, bogosi ke jwa yo o thata.

THANGWANE:

O ntsenya tshakgalo monna Sagagwe.

Madi a me a simolola go belela boatleng.
 Mpheng Mabotoboto banna.
 Mosimane yoo, o ntsenya legonyana.
 O e tshela ka mmu e ntse e mo tonetse matlho.
 Ke ntse ke mo tsaya fa e le morwarre.
 Ntekwane o mpolaya le baditšhaba.
 Ruri ke a dumela banna, o nja setlhabetsi.
 Fela, di sa kopaneng di a welana, re tla kopana.
 Ke utlwa ke tlalelana pelo, ke a tuka banna.
 Tlhogo ya gagwe ke tla tla le yona.
 Ke tla goroga le yona fa go tswa ntweng.

*Betrayal of
brother*

SAGAGWE:

Tšhakgalo e nkeme fa sebeteng mongwa me.
 Madi a me a belela boatleng kgosi.
 Batho ba kgosi, ga twe ga ba nosi.
 Ga twe ba na le yo go tweng Madibane.
 Kgosi o a mo itse mogolegwa yoo.
 Ke raya lona letebele leo la go swa.
 Kgosi, dilo tse ga se batho, ke dibatana.
 Ke tsona tota dinyamasane tsa tlhathing.
 Motho yo Madibane kgosi.
 O na le batlhabani ba ba bogale e le ruri.
 Ba ka re tsenya ka mabitla re ntse re tshela.
 Le rona re tshwanetse go dira sengwe kgosi.
 Re tshwanetse gore re ye kwa Motswedding kgosi.
 O a itse sentle kgosi gore kwa Motswedding.
 Batlhabani ba tswa jaaka metsi a motswedi.
 Ga ba kgale, ka re ba a elela kgosi.
 Ka na Rraarona, a ka se re latlhe.
 Ke raya gore ke la me leo kgosi.

*-Out side of
Xenophobia*

Answer Protection

THANGWANE:

Ke dumelana le wena motho wa me.
 Ke itse sentle gore ga a rate Madibane le e seng.
 Rraarona o ila Madibane lekonkong.
 Lo ntlhabile podi matseba banna, lo a ikanyega.
 Ruri, ka tlhago lela mookana.
 Ya re fa o sena go ungwa, wa ntlhaba.
 Fela mosimane yo, o ikepela lebitla.

*Betrayal
sibling*

SAGAGWE:

Kgosi, re tshwanetse ra epa pitso ka moso.
Re tle re itsese morafe ka mathata a rona.
Mophato o tshwanetse go bolola,
go leba kwa ga Rraarona go ya go lopa thuso.
Fela kgosi, ga re a tshwanela go ya re le matsogo.
Tefa e tshwanetse go nna gona mongwa me.
Re tshwanetse ra mo tiisa moko.
Gore a tle a re lwanele serena.

THANGWANE:

Ke sa dumelana le wena monna.
Fa otswa fa, o letse lepatata.
Ke batla Batshweneng ka moso fa, go rulaganya.
Ke batla gore tshweetso e tsewe ke bona.
Ka na nna ke thata ka bona monna.
Le sona tota se monate fa se ingwaelwa.
Borra, e bile go a fifala, a re kopaneng ka moso.
Fela nnang le butse matlho.
Lefatshe le, ga le a robala, le tletse dilalome.
Tsamayang sentle batho ba me.

SAGAGWE:

Sala sentle Motshweneng, o nne o butse matlho.
Nna o le malala a laotswe mongwa me.
(Ba a kgaogana)

MOGATLA:

(Mo tseleng) Bangwe ke bale ba etla.

SAGAGWE:

(O bona Molosi le Molotlhanyi) Bona, ba supa
kwano monna.

MOLOTLHANYI:

(Kwa thoko) Monna, ka na ga twe golo fa,
ntwa e e matlho mahibidu e bolotse.
Ke raya ba kwa Madubaneng le kwa Morutleng.

MOLOSI:

O swa ntshi o ogolang monna, ka nna ke tla be
ke ogola sebetse.
Ka na batho boobabedi ke ba gaetsho tota.
E seng ba nteta foo, ke ba gaetsho tota.
Go ka bua nna, e seng wena, o le mang wena.

MOLOTLHANYI:

Wena o bua jalo monna Molosi.
Di fulela fa molelwaneng.

Le gale nte re tswe mo go tsona, ga di re ame.
Re ka tloga ra itshela madi a kgofa.

MOLOSI: Ka na ka rialo monna, tsone ga di re tlhoke.
Wena ga o bone rona re emetse kwa kgakala.
Ka na monna o re ke go bolelele.
Ke rona boMolosi re ka beng re tsereganya.
Fela ka re se bomarata helele.
Re le tsona tse di boboa bontlha, re a ikilela.

MOLOTLHANYI: Ee tsala, nte le gale rona re se iphage dikoro.
Fela le fa go ntse jalo monna, gona go a itsege.

MOLOSI: Monna Molotlhanyi, nna o tloga o ntena monna.
O batlang mo mererong e sa go lebagana?
Le gale monna, tswelela pele ka o le marata helele.
Ngwale fa a inama, o a be a ikantse motlokolo.
Ka moso o tla di emaema, rona re sa nkge foo.

MOLOTLHANYI: Nyaa tsala! Re tlotla fela.

MOLOSI: Fela o itse gore mabota a go reeditse.
Fa o ka utlwala, o tla di emaema.
O ka ithaya wa re o e buela lengopeng.
Ntekwane ona magakabe a go reeditse.
Ga se gore rona boMolosi ga re itse.
Ke fela gore ga re batle go iphaga dibese.
Phoko kgolo ga e ke e tswa ka ngwana wa motho.

MOLOTLHANYI: O legatlapa monna, o palelwa . . .
(*O mo tsena ganong ka a utlwa bangwe ba bua*)

MOLOSI: Didimala leselamotlhaka ke wena.
O tla bua dilo tseo o se na le nna. (*O buela kwa tlase*)
Monna, nna e bile ke tshogile, o tena e le ruri.
(*Ba kopana le Sagagwe, Setlhodi, le Mogatla*)

MOGATLA: Batho ba rona ke bao banna, dumelang banna.
Lo a reng lo re tshosa mo mafifing jaana.
Lo batlang masigo batho ba bangwe ba robetse.

- MOLOSI: O tlhakane tlhogo monna, wena o batlang bosigo.
- SETLHODI: Nyaa, Batshweneng, ga go lowe banna.
Lo bana ba motho, le se thabise dira banna.
- SAGAGWE: A re kgaoganeng re sa ntse re utlwana bagaetsho.
(Ba a kgaogana)
- MOLOSI: (Kwa thoko) Wena o laole loleme lwa gago monna.
O ithute go nna mariba a kgokong, jaaka rona.
O itse sentle fa o le e e boboa bontlha.
A o lebala fa rraago a ne a kalediwa sekgalagadi.
A kalediwa fa a ne a jetse ka mogopo wa kgosing.
A jetse ka ona tota o o moswaana monna.
A jele le tsona dijo tsa kgosi, a be a tshutshuma.
Rra, bodiba bo jeleng wa gaeno, e re go bo bona.
- MOLOTLHANYI: Mme tlhogo ya ga rre yona, ga ke a e lebala.
Ke tla e busolosa letsatsi le penne.
- MOLOSI: Monna, o ya go boelwa ke eng fa o fetsa.
A o ipatlela loso lo le kgakala le wena.
O itse sentle monna, tsa kgosing ke tse di thata.
Rra, ditlenyane ke tsa motlapele.
Tsa ga motlamorago ke dibe fela.
- MOLOTLHANYI: Monna, nthate ga e rapelwe. *Proudness*
Nna ga ke tshabe ope, a o kgosi kana o mang.
{ Le go swa ga ke tshabe go swa.
Moseka phofu ya ga gabo, ga a swe lentswe.
- MOLOSI: Ruri ka rre Raditamati a ntsetse.
Monna ke eng se se go gopotsang dilo tseo?
{ Ka na morwarre, se ileng se a bo se ile.
Lesilo e tla nna ena moselatedi.
Rraago o ithobaletse, o ile boyabatho.

Handwritten notes:
Feni K...
4 Kingships
G...
- B...
2 x 1000

- MOLOTLHANYI: Tsala, ke tennwe ke banna bale.
Ke itse sentle gore ke bona ba jeleng rre.
Ba boe gape ba re botse gore re batlang masigo.
- MOLOSI: Ruri ka rre a ntsee . . . , mogogoro wa phuti.
O tsosiwa ke wa phodufudu.
Le gale tsala nte ke go tlogele, o tla iponna.
- MOLOTLHANYI: Le gale monna nte ke ditlogele.
Molato o tla sekwa ke ditshoswane.
- MOLOSI: Fela tsala, monna ga ke go tlhotlheletse.
Mafererefere a, ke bona ba jeleng rraago.
Ka na rraago o bolailwe a se na molato monna.
Moseka phofu ya ga gabo, ga a swe lentswe.
Segolo yo go tweng ke Sagagwe yo.
Ke ena a tlhotlheleditseng kgosi go bolaya rraago.
Ga ke mmatle monna yoo e le ruri.
- MOLOTLHANYI: Monna, tlogela mafoko ao, a re a tlogele monna.
A o tlogela Thangwane, a ke ka e le wa gaeno.
Fela, bopodi ba kgonwa ke ba ba dinaka.
Tlhogo ya ga rre e tla sekwa ke ditshoswane.
Ke fetsa jalo, nna Molotlhanyi.
- MOLOSI: Ga o monna wa sepe tota Molotlhanyi,
O tshaba Sagagwe, o tle o mo nkadime.
Mere e teng monna, ke raya mesunkwane.
O a reng e kare ga o monna jaana.
- MOLOTLHANYI: Rra, ntlogela tsweetswee, ke a go kopa, ke tla bona
ka go fetsa.
O tloga o tshelegelwa ke madi a kgofa.
(Ba a kgaogana)
- MOLOSI: (Kwa thoko) Waii! BoMolotlhanyi,
O itlhome fa e le mang tota ena.
BoSagagwe ke banna, ga se bo dišaše.

Banna tiya, e seng bo nkele dibing.
Ka na rraagwe Molotlhanyi e ne e le lepai.
A tle a leke go ya dingakeng.
O tla be a kgotlhile semane sa dinotshe.

Pono ya Botlhano

(Go pitso, mophato o tsena o opela, basadi le bona ba letile fa mathuding a matlo a kgosing. Letsatsi le ela go ntsha nko)

LETSHOLO: *(Le a opela)*
A ga se a sutlha sebata?
Helele! Tau e jele tsa bogwe ke disitse.
A ga se a sutlha sebata?
Helele! Tau e jele tsa bogwe ke disitse.

BASADI: *(Ba a duduetsa)*
Hilili! . . . Hilili! . . . Hilili!
Riaa! . . . Ria! . . . Ria! . . . Riaaaa.

SAGAGWE: *(O ema ka dinao) Ka re mogolokwane basadi mogolokwane.*
Mogolokwane basadi mogolokwane.

BASADI: *Hilili! . . . Hilili! . . . Hilili!*

MOGWERA: *(O ema ka dinao) Tšhaba di ja di tshogile.*
Ga di bolo go nna di re seisa.
Kgomo e gogile motlhana direng.
Motlhana ke kontle le mookodi.

LETSHOLO: *(Le tswa le opela)*
A ga se a sutlha sebata.
Helele! Tau e jele tsa bogwe ke disitse.

Pono ya Borataro

(Letsholo le eteletsweng pele ke Sagagwe le fitlhile kwa Metsweding ya badimo,
kwa go nnang kgosikgolo gona. Ba kopana le Mogogi e leng moetapele wa ga
Rraarona)

MOGOGI: Re ne re re le boloditse ntwa banna.
Ntekwane le bagaetsho.
Ke ne ke setse ke golola dintšwa.
Ntekwane lo bana ba rona.
Le ka nna fa fatshe, la gololosega.
Ra tla ra utlwa selo sa lona.

SAGAGWE: Rra, nna ke nna Sagagwe, e seng sa maipateletso.
Ke nna kalakgolo ya ga kgosi Thangwane.
O nthomile kwano go morena Rraarona.
O seka wa makalela dikgomo tse rra, ke tsa lona.
A re ke tle go kopa kemonokeng go lona.
Mme re e kopa jaana ka re le bana ba lona.
Dira di re tsogetse kgatlhanong, re tloletswe.
Le mephato tota ga e tlhole e bolola jaaka tlwaelo.
Seo ke ka ntata ya ba kwa Morutleng.
Ba gogetse bana ba bona morago. *Circumcision*
Ba re ba bona ga ba ne ba rupa monongwaga. *Appo - dimensions*
Ke bua jaana mophato wa thabana ya Kgotla. *Such as Hee*
Ga o tlhole o bolola, ke raya wa Keaitse. *Missionaire*
Ke sa tlogele sa Morakana moša a modisa. *prophet no*
Thuso ya lona e tlhokega thata rra. *days -*

MOGOGI: { Ntete fao rra, ke itsese Morena Rraarona.
Ka a ka se tlogele bana ba gagwe go nyelela.
(O ya kwa go Rraarona le Rakgolo)

RAKGOLO: (O a boka) Tlang kwano lo a batlega.
Ga twe lo tle go bona tonakgolo e etla.
Go tla tau, go tla mogale dibete.
Ga e tle e dumisa melomo.
Le dinala tota e di fitlhile.
Lefatshe leno ke la bo rra rona.

*Doesn't let
tradition / Cu
fode owe*
*Reclaiming & Agree
Identity to be bel
to Africanism*

to a song → Appropriate
 143 { Re le abetswe ke Mmopi.
 Re le abetswe ntle le tshololo ya madi,
 Mme re tla le tsaya ka tshololo ya madi.
 (Rraarona o ya go kopana le mophato) } Contiguity
 Notion
 Anom

RRAARONA:

Bahurutshe, madume a fitlhile.

Selelo sa lona ke se utlwile.

Bao ba tlogeleng, ba ikepela mabitla.

Ke etla ka moso.

Wena Mogogi, ipaakanye gona jaanong.

Lo a nkitse banaka, nna ke Setoroko. → Thoba / Sub

Fa motho a nja, a nje sentle.

Nna ke na le mebitlwa, ke a tlhaba.

Lona lo ka tsamaya banaka.

Ke tla lo bona ka moso.

Ke tshepa fa dikgomo tsa lona di feletse.

Di tshwanetse di nne lekgolo. 100 GWS

Fa di tlhotsa nka se di amogele.

SAGAGWE:

Re lebogile mongwa rona.

Wena Morena, Motlotlegi, kgosi Rraarona.

Motshweneng le ena o tla itumela.

Re tla nna re le malala a laotswe.

(Ba a tswa)

Wang
 Wang

Pono ya Bosupa

(Go maitisiboa, kwa ga Mmakeatlhapa, go tsena Sagagwe, Mogatla, ga mmogo le Rantsie, ba fitlhela Rajase le Motataladi)

SAGAGWE:

Dumelang Batshweneng barwa Morutleng.

Lo re tima eng ka fa lapeng.

MMAKEATLHAPA:

Dumelang borra.

Lo ka nna fa maribelong foo.

MOGATLA:

Re tshelele di le pedi foo mma.

RAJASE:

(O ema ka dinao) Borra, ga re lo bifele.

Re ne re ntse re tswa.

Re a go bona fa bana ba gorositse.

SAGAGWE: Tsamayang banna.
 Re lo itse jaaka re ikitse.
 Re lo tlhaloganya sentle.
 Lo ba bolai ba rona.
 Lo ona meno masweu.

MMAKEATLHAPA: (O tla ka dikale tse pedi)
 A e nne modiga bagolo.
 Se omaneng fa ga me borra.

RANTSIE: Ke dumelana le wena mma.
 Mafoko ona, a buiwa go omanwa.
 Borra, nta re di tlogele.
 Re tla di bona motlha wa kotulo.
 (O a nwa) Mm! Mm! Mm! Mm! Gare
 o bo gatile mma.
 Mmaago o tsetse senatla, setswerere.
 Ruri monna yo go nyetseng.
 O nyetse senatla e le ruri.

MOGATLA: Gare o buela ruri monna.
 A o a bo tlotlisa jaanong.
 Tsisa le rona re utlwe. (O a nwa)

RANTSIE: (O nwele) Wena o se tshosiwe ke boRajase
 monna.
 Dipholo tsa gaetsho tse ke di ntshitseng,
 ga di a tswela mahala.
 Hai! Wa itse boRraarona le bona.
 Ke utlwile Motshweneng a re ga a tlhole atla.
 Ga twe o tla tla mo tshiping e e tlang.
 Nna ke fela pelo banna.

SAGAGWE: Gare go a reng monna.
 A ga o bone gore maru a okame.

MOGATLA: Go a tshwana monna, re tshaba mang?
 Bona fela. (O itshwara dihuba)

A o ke o bone fela, rona boMogatla.
Rona re banna tia monna.

RANTSIE: (O a ema) Bona fela monna.
(O bontsha fa ba phatsitsweng teng)
E seng boRajase, ke basimanyana.
E rile ba robetse, rona re be re thaya motse o.

MOGATLA: Ija! ijaa! ijaa! Sagagwe, tla re nanogeng banna.
Rantsie o mpeile ka kwano.

SAGAGWE: (O a kgaritlha) O legatlapa monna.
Mme o itlhoma fa o le botlhale.
O ne o le teng fa re bitsa ngaka eo. ✓
Ke raya yona ya kgosing.
(O a thetheekela, a be a wela fa fatshe, a robala)

Pono ya Borobedi

(Kwa kgotleng ya ga Mabotoboto, letsatsi le ya le lebile kgala ya bophirima, go tsena Rajase le Mabotoboto)

RAJASE: Kgosi, morafe wa gago o go eme nokeng.
X Ka na kgosi bogosi o bo tsaletswe.
Bogosi jo, bo go ja ditshenko.

MABOTOBOTO: Nna ke Mabotoboto, e seng wa nteta fao.
Ke sale ke itse ke le kgosi fa ke tsholwa. ✓
Fela ngwana wa ga rrangwane a bo nkamoga.
Ke tla reng? Ga twe bogosi ke jwa yo o thata. ✓

RAJASE: Ntsha pelo ya mosa o tsenye ya tshipi kgosi.
Tshwana le rre rraago, monna wa senatla.
Kgosi, moseka phofu ya ga gabo.
O e seka a sa tshabe go swa lentswe.
O kgosi ka matsalo, ka re o kgosi ya rona. ✓
Bogosi jwa motse o, ke jwa ga rraago. ✓
Ka jalo, ke jwa gago ka o bo tsaletswe. ✓

MABOTOBOTO: Monna, e e boboa bontlha e a ikilela.
 Le gona monna, wena o kabo o didimala.
 Selo se, ke maraganateng a bana ba mpa.
 Se batle go nna yona e e thamo telele.
 Wa tlhajwa ke marumo a sa go lebagana.

RAJASE: O tla thanya mapo lo le tsebeng morena.
 Fela matla ke a gago mongwa me.
 Nna ke sa ile, sala o ikakanya.
 (O a tswa)

Pono ya Borobongwe

(Kwa kgosing go tsena Rraarona, o eteletswe pele ke Mogogi, kgosi o ntsha banna ba babedi go mo kgatlhantsha)

SAGAGWE: Go tla ya nna kgosi, ke ya me tiro eo.
 Neela Kaisara sa gagwe, ke tla ya ke le mongwe.
 (O tswa ka lebelo, o tla le bona)

MOGOGI: A re emeng ka dinao bagaetsho.

MORAFE: (O ema ka dinao)

RAKGOLO: Tlang kwano Batshweneng lo a batlega,
 Tlang lo tle go bona tau tona e a tla.
 Go tla tau, go tla mogale dibete.
 Ga e tla e dumisa melomo.
 Le dinala e bile e di fitlhile.

MORAFE: (O a opela)
 Lefatshe leno la boRraarona.
 Re le abetswe ke Modimo.
 Kwa ntle ga tshololo ya madi.
 Sethitho se fetoge madi.
 A re lebogeng, a re ipeleng.

MOGOGI: Lo ka tsaya manno Batshweneng.
 Ga re dumedise Batshweneng.
 Ka re setse re amogelesegile.

Ke tla latlhela marapo go Rraarona.
Go le baya ka lefoko.

RRAARONA: (O ema ka dinao)
Batshweneng, ke a lo dumedisa.

MORAFE: (O a duduetsa) Hili! hili! hili, rona re ikana ka wena.

RRAARONA: Fela ke rata lo nkutlwe bagaetsho.
E seng go nkutlwa fela.
Ke rata lo ntshaloganya.
Elang tlhoko, go na le ba ba botlhale.
Ba tsile go lo tsietsa ba lo tseele ditsalona.

MORAFE: Ga ba kitla ba se bona fa o sale teng tau tona.

RRAARONA: Itseng jaana, Bahurutshe ba ga Moilwa.
Lo tsetswe lole Bahurutshe ba ga Moilwa.
Lo tla swa lo le Bahurutshe ba ga Moilwa.
Lo rata, kana lo sa rate, go bua nna Setoroko.
Motho fa a nja, a se nje le matlape, ke a tlhaba.
Lo ka ya go makala kae kapa kae.
Lo tla bo lo itiya.
Ke rata lo eleng tlhoko Mabotoboto.
O timetse, ga a itse gore ke mokae.
Le gale ke a lo tlhomamisa, o tla boa.
O tla tla go batla thuso mo go rona.

MORAFE: (O opa diatla, megolokwane e lelela boatleng)
Hili! hilili!! Rona re ba gago Motlotlegi.

MOGOGI: Tsialala Batshweneng, re adima ditsebe.
Di tla boela beng gape.

RRAARONA: Bahurutshe, ke rata go lo gakolola.
Motsoga pele o rile maloba a sa ntse a tlhola.
A re kgomo go tlabana tsa losaka.
Ka jalo, batho re ntse jalo re agile mmogo.

Go a ne go nna le se re sa se utlwaneleng.
 Mme seo e le ka ntlha ya fa yo mongwe wa rona.
 Go na le seo a sa se tlhaloganyeng.
 N13 Rraagwe Mabotoboto, ke rraarona.
 Le fa a lebetse fa a ne a nkopa thuso, ka mo efa.
 Ga jaana o a intatola, o itlhoma fa a le botlhale.
 O mpolaya le baditšhaba, a re ke wa ga Madibane.
 Ke rata ke lo raya ke re, lo mo tlhokomele.
 Lona banaka, lo se reetse batla ba tsamaya.
 Ba tla lo tseela seo le nang naso.

MORAFE: (O opa diatla) Ga ba kitla ba se bona seo Morena.

RRAARONA: Lo tshwane le nna, nna ke Setoroko.
 O mpone ga ke tlakatlakelwe.
 Fa o nja, ke a tlhaba, o nje sentle.
 Ke a leboga.
 (Go a phatlhalalwa)

logu Planning

Pono ya Bolesome

(Go phakela kwa ga Thangwane, o tsere dikgang le Sagagwe)

THANGWANE: Ke go boleletse, ka re di kgotlhe fela.
 O tla kopana le semane.
 A ba tle le Madibanenyana yoo wa bona.
 O tla kopana le lerwa le fuduga.
 Ke tota ke ikutlwa ke le motlotlo monna.
 Ke ikutlwa ke le lefaufaug.
 Ke le godimo ga phuka tsa nong.
 Ke kgatlhilwe ke sebui sa maabane.
 Tota Rraarona, ke mo tlotla le fa ke robetse.

SAGAGWE: Ga se fao ke fano Motshweneng.
 Ke utlwile ke itlotla tota.
 Ka na Rraarona o tsile fano ka nna.
 Le morafe tota o a itse.
 Ke konokono, kgagaripa fa o mpona ke le fa.
 Ke mo latile ka namana nna Sagagwe.
 Se le bale go ntlotlomatsa le nna mongwa me

THANGWANE: Monna, e bile o a phatsima gompieno.
Ga o tlhole o le mosesane.
Ke tshepa le dikgopo di sa tlhole di bonala.
(O a tshega) Khwi! Khwi! Khwi! Khwi!

SAGAGWE: Ka re wena o kgosi tota, segatlhamela masisi.
Ke raya tota le ka sebopego, o konokono.
Dimpa tsona, lenao ga ke bue, la ga Matsieng.

THANGWANE: O tloga o nthoga monna, ke kgosi fa ke riana.
Motho yo o ka buang jalo le ena, ke Mabotoboto.
O dimpa dikgolo o kare serathane.
Melala ga ke bue, tlhogo yona . . .

SAGAGWE: O diriwa ke khumo, o humile mosimane yo.
O dikgomo ka fa, mabodi ona ga ke bue.
Ke mmu le matlakala. Re tshwanetse ra di gapa kgosi,
e nne tsa gago.
Mme o ntshwaele, ka le nna ke na le seabe.
Tsa gago, e tla nna dikgomo, dipodi ke tsa me.

THANGWANE: O ntsenya tšhakgalo monna, o bua nnete.
Tseo di tshwanetse nna, ga ke na go mmotsa.

SAGAGWE: Le nna o se ntebale, Sagagwe a nne le sa gagwe.
Mme sa gago, ke dikgomo fela.
(Go tsena Mabotoboto)

THANGWANE: Monna, a ke gona fa o tsile ntsweng?
A o tlhoafetse badimo ba gaeno?
Nna ke tla tswala lelapa la gaeno ka letlhaku.

} Ancestor's
Origin

MABOTOBOTO: Nyaa mogolole, nna ke tla ka selelo.
Ke mo kutlobotlhokong.
Ke mo khutsafalong ya toro.

THANGWANE: A ke toro ya dipoko tsa gaeno? (O a tshega)

MABOTOBOTO: Nyaa Motshweneng, ke bone pono e e boitshegang.
Ke bone tlhogo ya noga e tswa mo mosimeng.

Ka fa mogatleng e le tlhogo e nngwe.

Mme tlhogo e nngwe e, e le wena.

E ne e batla go metsa ba lelapa la me.

Mme e ne e setswe morago ke noga ya mokwepa.

E rile fa re setse re ineetse gore e re metse.

Ga tlhaga tlhware, e ne e tlhaga ka fa botlhaba.

Ya feta ya metsa dinoga tse pedi tse tsa ntlha.

Ga nna selelo, dinogana tsa tswa mo mosimeng.

Tsa falala le sekgwa, ga nna selelo.

*lebelang o buchesi e
Dicent*

THANGWANE: Mosimane yo o a tsenwa yo, a ke noga monna?

Bona fa mosimane, ke wena noga.

Mašwi ke phepa ke le nosi.

Fa e le selabe, setla le motsaya kgamelo.

Ke toro ya sesimanyana eo, tswaya o tsamae.

x superstitions

MABOTOBOTO: Ke gona ke thathamologelwang Motshweneng.

Ke ntse ke le mo maibing.

Ke gona ke bonang fa e le ya sesimanyana tota.

Ke sa ile багаetsho.

(O a tswa)

SAGAGWE: Mosimane yo o maaka, o tsile go re tsaya dinopolo.

THANGWANE: Mo tlogele, o ikepela lebitla, fa nka bore tlhaa!

(Go tsena Rajase)

RAJASE: Dumelang Batshweneng.

Nyaa tlhe! ga ke nne, ke ne ke le tlhola fela.

Ka na ke kgale ke sa le bone.

THANGWANE: O re tlhole sentle mosimane, o tla swa o sa laela.

RAJASE: Ija! Salang sentle Batshweneng.

(O a tswa)

SAGAGWE: Kgosi, batho ba, ba na le kgang.

(O kuelela Rajase) Hee! Hee! Monna.

O bone o tla swa o sa laela.
O tsofetse, o ka be o ntse kwa ga gago.
Wa tlogela go batlana le mathata.
Wa tlogela go thamathamiswa ke Mabotoboto.
Kgosi, batho ba, ba mo letsomong.
Sengwe se teng, se ka batlwa, se ka bonwa. ✓
(Go feta Molosi)

MOLOSI: Mmolelele Sagwi, bona jaaka a kotsopela.
Ke eng o ne o sa mmetse ka thobane.
Ka na wena ke a go itse, ga o tlakatlakelwe.
(O a feta, o kopana le Mabotoboto a boela morago)
Dumela kgosi, Sagagwe o a telela.
O ntse a go tlhapatsa wena le Rajase.

MABOTOBOTO: Dumela monna Molosi, ke tla go bona monna.
(O tsena gape kwa ga Thangwane)
Intshwareleng багаetsho, ke lebetse hutshe ya me.
(O a e tsaya) Ke sa ile Batshweneng.

SAGAGWE: Ke eng lo itshwarisa bothata jaana.
Lo tshwere phage ka mangana.
Mme yona e sa lwe le lona, rona ga re a lo koba.

MABOTOBOTO: Monna Sagagwe, Motshweneng ke nkgonne.
O nkgodisitse, nka se mo patike.
O itse maitseo a me fa a riana.

THANGWANE: Ga ke gane monna, ke go godisitse.
Mme fela o a mpatika.
O na le botho, o maitseo, fela . . .
Bangwe ba a go latlha.
Ke kgosi ya gago, o itse sentle.
(O supa ka monwana)
O tswile jaana, mo sale morago.

SAGAGWE: Motshweneng nna ke sa nanoga.
Fela ga ke tsamae le Mabotoboto.
A ka nkgwela mathe, ka se itse kgosi ya me.

Commence

Sala sentle kgosi.

(O a tswa)

MABOTOBOTO: Nkgonne, nka se go bolae.
Botoka nka bolaya bona ba boSagagwe.
O itse sentle gore sebata, go batiwa sa mokwatla.
Sa mpa re a mpampetsa.

THANGWANE: O nepile monna, fa ba lwa re ba tlogele.
Nna fa ke nna kgosi, ke tla go dira letsogo la me.
Fa o ka re o tla ka matlhale, re tla lwa.
Nka go phunya mpa tse ka lerumo.
Wa swa sekolobe o gelebetega.

MABOTOBOTO: Tlhang o kare o mo ntweng?
Nyaa, nte ke nanoge.
(O a tswa)

Pono ya Bolesomenngwe

(Kwa kgotleng ya ga Thangwane, go tsena Mogatla le Sagagwe, ba fitlhela Thangwane a ntse a le mongwe)

MOGATLA: Dumela Motshweneng, e a be e gopotse kae.
Ka na ka re mphe yo o go tshwenyang kgosi.
Ka na tota o a nkitse, o nkitse sentle mongwa me.
Mogatla o o mo kgomong ke wa me.
~~Ka jalo le wena, bogosi ke jwa gago.~~
Le ba ba reng ga o a tsalelwa bogosi, ba lebale.
Bogosi ke jwa yo o thata Motshweneng.
Busa ka lerumo le tšhaka Motshweneng.
Nna ke tla nna thebe ya gago, ke tla go tlhabanela.
Ke tla go lwela serena.

THANGWANE: Motho wa me, ke go tshepile.
O ka se mpolae, ke a go ikanya.
Tau ga e ke e ja ngwana.
Le gona e sa motsala.
Mogatla morwarra, go lo fa, go tla dubega.

Ditlabonyane ke ditlaboima.

Ke e tse re e tse

Ba kwa Morutleng, le bangwe ba motse o.

Ba ntsha mebala ya bona.

Ga jaana ba ntshitse bana kwa mephatong.

Ga jaana mephato ka bobedi e tsweetswe.

Ke raya wa Keaitse le Morakana moša.

MOGATLA:

Bolaya motho yo a ise a go bolae,

E seng jalo o tla . . .

THANGWANE:

(O mo tsena ganong) Nyaa monna.

Ka na Mabotoboto ga a phoso.

Phoso ke ya ba ba motlhotlheletsang.

Fa re ka ba tllhasela, ba ka latlhela seditse.

Mme le ena a itlhoboga.

MOGATLA:

Ke eng o didimetse jaana monna Sagagwe.

A o a bobola?

SAGAGWE:

Nnyaa monna, ga ke lwale.

Rona re tsona ditshipi monna.

Ke sa ja marapo a tlhogo.

(Go tsena Molotlhanyi)

MOLOTLHANYI:

Waii! BoSagagwe, o itse rona fela.

BoRajase o a ba tshaba.

Ke utlwile a go ikanna maabane.

A re o sa tla raga thokolo e ise e nne nako.

A re o tla gora kika letsatsi le penne.

Ke raya le bonesitse tlhaloganyo.

Tadi e amusa monna.

A re moribe ke gaeno.

Borra, ithulaganyeng, golo fa, e bolotse.

SAGAGWE:

Kgosi, ke a go rapela.

Batho ba, ba tsile go re bolaya.

Nte re ba tlhasele, nako e sa le teng.

A re se senye nako.

Modikologa o ja pholo ya tona.
Tiego le yona e tsala tatlhego.

THANGWANE: Nametshega monna.
Lepotlapotla le lona, le ja phokwana.

SAGAGWE: Go siame kgosi, o tla nkgopola.
Wa re ga a tshose, o a mo tshepa.
Rra, maru a senang tladi, ke ona malebatsa.
O tla thanya lomapo lo le tsebeng.
Le gale rra, Mabotoboto ke morwa rraago.
A ka se go bolae, a ka bolaya rona.
Poo ya bogwe e tlhaba lonaka lo iname.

THANGWANE: Go siame borra, ke a utlwa lo tšhakgetse.
Nta ke ye go ikakanya, re tla bonana ka moso.
(Ba a tswa)

MOLOTLHANYI: Ke ne ke sa batle go bua.
Dingaka di teng mo motseng o.
Fa o bona makolwane a motse o, a sa bonale.
Ba nna mo magageng, ba a phatsiwa.
Ba ipaakanyetsa ntwa, kgosi.
Tswaya leano kgosi, ntšwa e gora kika.
Motsetsi o tla ja ka letsogo.
Sala sentle kgosi, ke sa ile.
(O a tswa)

THANGWANE: (Kwa lapeng ona le Mmamolosa le Molosa)
Mmamolosa, ke lapile, ke batla go itapolosa.
Ke batla go ikhutsa, ka kgwa mowa go se nene.
Dijo o se itshwenye ka tsona, ke tla ja mo mosong.

MMAMOLOSA: A o a bobola rraabo, ke eng o ntshosa?

THANGWANE: Nyaa mogatsaka, tlogela go nagana disele.
Ka na ke rile ke lapile.
(O tshwara letshanyana, a be a thulamela)

MOLOSA: Mma, go rileng rre a robala nako e?
A gongwe o a bobola?

MMAMOLOSA: Molosa ngwanaka, rraago a re o lapile.
Ka na o tlhola a kgarakgatshega.
O a itse gore rraago ka na ke kgosi.
Ke ena thuthubudu ya motse o.
O tshwanetse go bona fa tsotlhe di le mo tolamong.

MOLOSA: Nte ke bone gore a basimane ba neetse dipotsane.
Fela nna ga ke wele pelo, ke itse rre jaaka ke ikitse.
Ka na mma dira di oketsegile.
Fela rre ga se mosimanyana, ke a mo itse.
(O a tswa)

Pono ya Bolesomepedi

(Kwa ga Mabotoboto, go tsena Motataladi le Rajase, ba kopana le Mokgankgara fa kgorong)

MABOTOBOTO: Borra, lo dirile sentle lwa tla.
Molotlhanyi o ntse a le fa, a latelwe ke Molosi.
Le fa kgang ya bona e sa tshwane.
Fela ba bua selo se le sengwe.
Borra, ngwana o nyetse mmaagwe.
Di fulela mo meelwaneng.
Banna, ke batla ke lo amele sengwenyana.
Ke batla re bontshane jaaka masole a motse o.
Fela ope a se rothise mmutla madi banna.
Go batla re nne mariba a kgokong.
Re nne malala a laotswe batho ba me.
Golo mono, ga re a felela, ditlhodi di dintsi.

MOTATALADI: Le nna ke go tsholetse sengwe kgosi.
Ke lomilwe tsebe ke mongwe.
Ka baretlhoi, ba lekana le barerati.
Ga twe Thangwane, moloi.
O lala a tsamaya masigo.
Tlogela go itsemeletsa.

- MOKGANKGARA: Ijoo! Ao ke a matala.
O golega Thangwane monna.
O mmofelela ya ntšwa seropeng.
O itse sentle gore ga o bue nnete.
- MOTATALADI: (*Ka mabetwaepelo*)
Tsamaela kwa lejelathoko ke wena.
O nagana gore ga re itse, o noga.
O lomao lo lo ntlha pedi selo ke wena.
Ke itse sentle gore o Aiseng.
O ka nna wa tsamaya, o letsholathobane.
- MOKGANKGARA: (*O phamola thobane ya gagwe*)
O se ka wa ntena monna.
Nka go rutha tlhogwana e.
(*O mo oma ka thobane*) Tswela kwa ntle ke go supetse.
Ke tla go rutela ba bantsi.
- RAJASE: (*O tshwara Motataladi, o mmaya fa fatshe, Mabotoboto o tshwara Mokgankgara*)
Ao! Batshweneng, lo tla re tshegisa dira.
Goreng lo jana dinko di sa butswa jaana?
- MABOTOBOTO: A e nne modiga banna, ga lo bana.
Lo tsetswe mmogo.
Ntwa kgolo ke ya molomo,
- RAJASE: Mafoko a gago ke a rolela hutshe kgosi.
A buega serena, ke dumelana le wena.
(*Mokgankgara o a tswa, ga a laele*)
Monna Motataladi, o itshupile bonna.
Fela, nna pelo morwarra.
Motho yo re a mo itse, ke noga.
Gompieno o itshupile, ke moselenyane.
- MABOTOBOTO: Borra, nte ke lo bolelele sengwe.
Go tla tloga go fifala.

Ke ne ke ile golo gongwe, ke potetse.
Ka kopana le banna ba babedi.
Ke barongwana ba ga Madibane.
Re tsile go bona thuso kwa ntle ga tefa.
E bile jaaka ke bua le lona jaana.
Batlhabani ba eme sejaro.
Ba re ba tsile go feela matlakala.
Lona nnang lo butse matlho.
Ke le loma tsebe fela.
Tse dintsi re tla di bua ka moso.

RAJASE: Ao ke a mantle kgosi.
Re a nesetsa pula, ke phuthologile jaanong.
Nte re nanoge kgosi, re tla tsoga re bonana.

MOTATALADI: (O a tshega) Khwi! Khwi! Khwi! Khwi!
Mafoko a gago a a nametsa kgosi.
Pelo ya me e tletse boitumelo.
Le gale, phiri o rile ga bose gangwe. *Id. omis*
A re masa ke masamasa.

Kgaolo ya Bobedi

Pono ya Ntlha

(Ke makuku a banna, kwa ga Thangwane, Sagagwe o nosi fa kgotleng, go tsena Rantsie le basadi ba motse, le wa ga Mogatla)

SAGAGWE: Ke eng lo ntshosa jaana bagaetsho.
A o setse a simolotse Mabotoboto, go rileng.
Ba tsamaya fa kae re tshabe.

RANTSIE: Wena o bua jalo, go senyegile monna.
Go tsile banna ba babedi kwa ga me.
Rra, tse re tlang ka tsona, masetlapelo.
Kgosi o tlhabilwe ka lerumo mo letsogong.
Seo se direga fa a ile go tlhola monnawe.
Fa ke bua jaana, monnawe o ile boya batho.
Rra, e re o bona di ja maaparankwe . . .

SAGAGWE: Ijoo nna wee! Ke wa ga mang nna banna?
Go riana nna ka re ke mo letile.

RANTSIE: Mogatla le ena o re tlogetse monna.
O bolawa jaana a na le kgosi.
O falotse ba re ba mo tshubela mo ntlong.
A tshabela kwa ga monnawe kgosi.
A fitlhela kgosi mme e rile ba re ba a tswa.
Ba kopana le lerwa le fuduga.
Fa e le monnawe kgosi ena.
O bolawa a tswa masimo a ya gae.

SAGAGWE: Ijoo! Re sule, re ba ga mang?
Tsamaya o ye go re kopela tshwarelo monna.
(Go tsena Mogogi)

MOGOGI: Borra, nako ya tumedisano ga e teng.
E rile re sena go utlwa ka masetlapelo a lona.
Ra phatlhalatsa mephato ya rona.
Ga jaana re kgaogantse mephato.
Re e kgaogantse ka karolwana tse nne.

Done mpho 13

SAGAGWE: Ijoo tthe rra! Re namole tthe rra.
(O a lela) Ijoo! Nna ke a sia, ke a sia nna borra.

MOGOGI: Didimala monna, beta pelo senna.
Rraarona le ena o mo tseleng.
Letsa lepatata, bitsa morafe o tle kwano.

MOSADI: Ke feletswe ke maatla.
Mogatsake Mogatla o ile, o re tlogetse.
Ijoo! Nna ke tla bonwa ke mang wee.
Setlogolwana sa me le sona se bolailwe.
Re tshubetswe mo ntlong bosigo.
Ntebeng fela jaaka ke šele.
Ijoo nna wee! Ke wa ga mang.
(O a idibala)

*79hany's amang's
diz'nam, para's oje + mbe*

SAGAGWE: Thusa foo rra, mo tshware ka foo.
(Go tsena Setlhodi)

SETLHODI: Re šetswe ke matlo.
Bana ba rona ba bolailwe kwa rwaneng.
Ruri! Badiri ba dilo tse, ga bana dipelo.

Pono ya Bobedi

(Go mo mesong kwa ga Thangwane, Rraarona le Mogogi ba bua le morafe)

RRAARONA: Batho ba me, ke tsile fano, ke tla la bobedi.
Ke tla ka pitso e e farologaneng.
Masetlapelo ke a utlwile.
Fela ke rata go lo raya ke re.
Molato o tla sekwa ke ditshoswane. ✓
Mogogi, ke rata go go laela.
Dirukhuthi di dintsi mono.
Laela batlhabani ba gago.
Fa ba bona motho a le mongwe.
Ba mo tlogele, ke moagi.
Fa ba bona ba le babedi, ba ba tlogele.

Ke ditsala, ga ba na matshosetsi.
 Fa ba bona ba le bararo, ba ba bolae.
 Ke tsona dirukhutlhi tseo.

Proposed by Ag...

MOGOGI:

Ke utlwile mongwa me.
 Ga ke a utlwa ka tsa ga Morakile.
 Ke a amogetse ka tsoopedi, motlotlegi.
 Ke tla diragatsa thomo ya gago mongwa me.

Reamphores

RRAARONA:

O ye o oketse batlhabani.
 O parege ditsela tsotlhe, nna ke a tsamaya.
 Bagaetsho, batho ba me, ke a tsamaya.
 Lalang ka ntho, madi a tshologa.
 Robalelwang ke ditlhokwa.
 Molato o tla sekwa ke ditshoswane.
 (Ba a tswa)

*Undakund Meom
 loud (ndalms A
 8 exclamation*

Pono ya Boraro

*(Go tsena Thangwane, o tsena a tshageditswe, o fitlhela mophato wa ga Mogogi
 o o kwa bophirima o gapile banna ba le masome a matlhano tharo, Mabotoboto
 ke mongwe wa bona)*

Confrontation!

THANGWANE:

Ba betseng go fitlha ba bua nnetel ✓
 A ba utlwe ka letlalo.
 Lo simolole ka ena Mabotoboto.
 Lo mo golege, a ka tloga a tshaba.
 (Go tsena basadi ba babedi)

MOSADI 1:

Bagaetsho, lo intshwareleng.
 Intshwareleng go lo tsena ganong.
 Lesea le fetsa go bolawa.
 Le šele lorelore!
 Ga twe mophato o o kwa bokone le ona.
 O bolailwe, wa be wa fisiwa lorelore!
 Le dipitse tsa bona di kgemethilwe.
 Le gale ga twe ba babedi le bona.
 Ke raya ba dirukhutlhi, ba bolailwe.
 (Go tsena Mokgankgara)

MOKGANKGARA: Go ntse go tsogile e e matlho mahibidu.
 Batlhabani bangwe go begwa ba bolailwe.
 Batho ba rona ba kwa ga marole.
 Go jewa megontlho ka bona.
 Dirang sengwe bagaetsho, go dubegile.
 Nna ke a tshaba, ke a tshaba borra.
 Ke tla bona kwa ke tla welang gona.
 Ke ga ke ile bagaetsho.
 (O a tswa)

MOSADI 2:

Prose Basotho

Bagaetsho, ga twe ba ga Mabotoboto.
 Ba tshabetse kwa Sefatlhane.
 Ba tla re tlhasela bosigo ka e le dibatana.
 Re fedile bagaetsho, re a nyelela.
 Ke nagana gore re ineele bagaetsho.
 Tota mogwang o ile borwa.
 Tshega e fapogile matsetelo.

MOGOGI: Nte ke yeng kwa borwa pele ba felela.
 Salang lo tlhokomelane.
 (O a tswa)

Pono ya Bone

Sense 3 SA pite Zulu

(Madibane o tsena kwa Sefatlhane go bua le batshabi ba ga Mabotoboto bana
 Seno le Motataladi)

SENO:

*Trace 2 like Nkhot
 - Outlier
 - Nkhot Antler
 - Tive SA pite
 - Tive Azikar Pichas*

(O boka Madibane)
 Mmamperepetsane ke e tsa tlou.
 Ke etsa tlou kgolo e tsositse banna.
 E tsositse banna kwa lekgalabateng. ✓
 Kwa lekgalabateng mogokgo o motona.
 Gare Morena o ke o boloke setšhaba. ✓
 O boloke setšhaba seno sa gaetsho.
 Morena fedisa dintwa le matshwenyego.

MADIBANE:

(O a ema) Bagaetsho, sanebonane. *Zulu*
 Dumelang lona digatlhamela masisi.

Lo bagaka, gare ga bagaka.
 Fela bagaetsho, bao ba lo latlhegetsweng.
 A mewa ya bona e robale ka kagiso.
 Madi a bona ga a tshologela fa fatshe.
 A noseditse setlhare sa kgololosego.
 Go ratile Mothatiyotlhe, a re leleng sesole.
 Tshwaraganang, lo tla fenyana sera.
 Lo nne seopo sengwe, lo lwe segaka.
 Go se nne le ope yo o gogelang thoko.
 Fa go ka nna le yo o tla gogelang kwa thoko.
 Lo tla be lo le tsona ditau.
 Tseo di tla tlholwang ke none e tlhotsa.
 Ka ntlha ya fa le tla bo lo sena seboka.
 Ke rata go lo raya ke re, lo epe thutse eo.
 Lo etse mfata sediba, lo kolomele.
 Ga go khumo e e tswang gaufe.
 Ke a le netefaletsa.
 Lo tla bona thuso go tswa mo go rona.

↓
 Unity 60 SA

BATSHABI: Re ka itumela morena.

MADIBANE: Jaaka fa lo itse, gore kgosi ya lona.
 O ne a gapilwe ke ba ga Setoroko.
 O falotse, morago ga go thoba.
 Ga jaana, o ile moseja wa mawatle.
 O tla goroga ka moso.

BATSHABI: Ria! Ria! Ria! Riaaa!
 Matla ke a rona.

MADIBANE:

Ke buile le ba bagolo mo go Setoroko.

Mme re dumelane ka tse di latelang.

Botlhe batshabi ba tla boela gae.

Ga ba kitla ba tlaselwa ke ba ga Setoroko.

Kgosi ya lona ga e kitla e tshwarwa gape.

Bogwera bo tla bolodiwa gape.

Go tla epiwa pitso, morago ga mariga.

Mme go tle mongwe go tsereganya semmuso.

NB!
 political pardo

Cultural
 Mission
 Preservation

MOTATALADI:

Morena, re batla maruo a rona.
Re batla le dithoto tsa rona morena.
Di utswitswe ke ba ga Thangwane.
Ba bolaile le bomorwa rraarona.
Re ne ra tlogela bagodi ba rona fa re tshaba,
Le bona ba a bogisiwa le ga jaana.

MADIBANE:

Go siame bagaetsho, digang mowa.
Lona fa lo fitlha kwa malapeng a lona.
Lo se lwantshe ope, lo batho ba kagiso. ✓
Fa ba le lwantsha, re tla ba lwantsha. ✓
Ba tla be ba le kgatshanong le rona.
MB Itseng jaana gore, mogologolo o rile.
Nong e e nala ditelele, ga e na tshika.
Lefatshe lotlhe le tla ba lwantsha.
Ka jalo salang lo tlhokomelane.
Lo itse moono wa rona o o reng.
Fa go gobala a le mongwe, re gobala rotlhe. - uning op? m naban.
Salang sentle.
(O a tswa)

Pono ya Botlhano

(Batshabi ba boetse gae, Thangwane o ntse a le nosi fa kgotlheng)

THANGWANE:

(O bua a le nosi) Gare tota nna ke rileng badimo.
Ke raya fa ba nhularetse jaana.
Le gale nta ke emele katlholo.
Gore tota bogosi jo, ke jwa ga mang?
Fela fa nka bo re tlha!
Fela batho ba me ba a ntlhanogela.
Bangwe ba a intatola.
Rele wa ga Peterose o lela gararo.
Tota mogologolo o ne a sa bue maka fa a re.
Motho ke yona kgole ya pula.
O bošwa a eta a ipofolola.
O kae Mokgankgara? O nyeletse.
O boetse kwa ga Mabotoboto.

Heaus Keanne

A motho a ka nwa botlhole bogolo? } *Answer*
A ikhutsetsa dintelo tsa lefatshe leno.

Nyaa, eo ke kakanyo ya magatlapa.

Ke tla lwa gore ke kgaoge matsogo.

BoMokgankgara, ga ba ikanyege.

Ke dirurubele, di tlotlthoma le dinoka.

E tswa di rile ga di batle go nwa metsi.

~~Le gale Modimo ga o ke o latlha ba ona.~~ *Redigrow legera* *

Nyaa, le ga go tweng, ke tla swela dikano.

Bogolo nka tsena ka lebitla.

Le fa ke itse sentle gore, ya lesilo ga e kgotlhwhe gabedi.

Seodi
(O tshwarwa ke letshanyana)

Ke bona rre ke yole, a re ke dira eng? *Answers*

Nyaa rre, ga se nna, go kgora ya senatla.

Le wena rre o a itse gore bogosi jo.

~~O bo tse e tswa o sa bo tsalelwa.~~

Fela o intshwarele, le nna ke batla boswa.

Ke batla go gata fa go ya morago.

Le nna jaaka wena, bogosi jo ke jwa me.

(O a phaphama)

Bathong! A golo fa ke a lora?

Go diragalang, a badimo ba ntenegetse?

A nka ya go kopa maitshwarelo?

Nyaa, e seng nna Thangwane.

E seng nna magana go utlwa. *Idz Explanatory*

Ke tla swela dikano.

Nte ke ye go robala, re tla utlwa ka moso.

(O ya go robala)

Adultly Resolved *How was it decided?* *Maitshwarelo* *Bogo* *Only Bson* Pono ya Borataro

(Morafe o kgobakane kwa patlelong ya Baile kae bana, morafe o ntse fa tlase ga setlhare sa badimo sa motlhatsa, go utlwa ka katlholo ya bogosi, go tsena Radiphiri o emetse puso)

RADIPHIRI:

Bagaetsho, lo tla intshwarela.

Ka ntlha ya fa ke le moitaletsi.

Nkineleng mabogo metsing bagaetsho.

Ke lo dumedisa lotlhe ka pula.

MORAFE:

Pula! Pula!

Place back on Oral literatures + ring.
bases: Pula

RADIPHIRI:

Bagaetsho, re tswa go dira dipatlisiso.
Lemmenyana leo ke tlang ka lona.
A le seke la feta ope.
Fela lo nkutlwe, e seng ka tsa ga Morakile.
Re dirile dipatlisiso tse di tseneletseng.
Ra be ra bitsa le botlhogoputso ba fatshe le.
Fela diphithelelo tsa rona, ke tse di latelang.
Bogosi jwa motse o, bo tlhamaletse,
Bogosi ke jwa goorra Bogolang.
Rraagwe Mabotoboto, ga a sa tshela.
Ke raya ena mong wa bogosi jo.
Ka ga jalo, ke jwa ga morwawe.
Fela, ka re sa mo apese nkwe jaanong.
Ga e ne e nna kgosi, ke kgosana.
Lona ke lona le tla mo apesang nkwe.
Go mo tlhoma e nna kgosi ya lona.
Jaanong bagaetsho, ke sa tswelela pele.
Meraka ya lona e e kwa botlhaba.
Ke raya e e kwa matlapeng a masweu.
E tla tlhokomelwa ke Thangwane. ✓
Le ena, ga e ne e nna kgosi.
Ke kgosana, e bile ga e ne e nna kgosi. ✓
Ene ga a ne a apara nkwe.
Ka bogosi a sa bo tsalelwa.
Jaanong bagaetsho, ke rata go lo raya ke re.
Dibetlela tse pedi tse, di tlhokomeleng.
Poo go lwa tsa lesaka.
E re morago, dikgaoganngwe ka mothale o.
Jaanong lo tla re bitsa, fa le beile letsatsi.
Go tla go tlhoma Mabotoboto mo setilong.
Ke a leboga Batshweneng.

Thokoane. Lghfw
note of kingship.

MORAFE:

Pula! Pula!

RANTSHONYANE:

(O a ema) A ntse jalo mafoko bagaetsho.
Bana ba motho fa ba tsetswe mmogo.

Ba a tle ba lwe.
Ka go le yo o sa tlhaloganyeng.
Mme e re morago ba agisanye.
Bogosi jwa mo, le nna ke itse sentle.
Ke jwa ga Mabotoboto ka tsalo.
Ke felela fao bagaetsho, nelwang ke pula.

MORAFE: Pula! Pula!

RADIPHIRI: Lo ka phatlhalala bagaetsho.
Re tla kopana fa re keteka moletlo.
(Go a phatlhalalwa)

Pono ya Bosupa

(Go ketekwa moletlo morago ga dikgwedi tse tharo, go phakela kwa morutleni Mabotoboto, Rantshonyane ba na le morafe)

MABOTOBOTO: Bagaetsho, ke itumela fa ka nako e.
Mo Lamatlhatsong o montle o, re itumetse.
Ke rata go tsaya sebaka se.
Go bua le lona banaka.
Re lole, re lwela ditsarona.
Ra be ra fenya ka e le ditsarona.
Ke rata go lo raya ke re, lo bagaka.
E bile lo santse lo tla nna bagaka.
A re ipopeng, re nneng selo se le sengwe.
Re se letle sera go re tsena fa gare.
Jaanong, a re ketekeng moletlo o.
Re ithobe matsadi a dilalome boRraarona.
Fela ke rata go latlhela marapo go nkgonne.
Ke raya Rantshonyane go lo ema ka lefoko.
Sebaka ke sa gago mogolole, matla!

MORAFE: Ke a rona.

RANTSHONYANE: Mmamperepetsane ke etsa tlou.
Ke etsa tlou kgolo e tsositse banna.

E tsositse banna kwa lekgalabateng.
Kwa lekgalabateng mogokgo o motona.

MORAFE: Ria! Riaa! Riaaaa!

RANTSHONYANE: { Morwarre, Mabotoboto, bana ke bao.
A ba se wele mo isong.
O lesedi la bona, o ditsebe tsa bona.
Ba etelele pele, e seng ka tšhaka.
Ba buse ka botswakgale Motshweneng.
Ga ke batle go utlwa go twe ba a lela.
E le fa o ba tlhorontshitse.
Ke se utlwe go twe o ba tseela ditsabona.
Jaaka fa letsholathobane le ntse le dira.
Ke raya ena Thangwane.
O se ke wa be wa ba tseela ditsabona.
O rraabona, a ba go ikanye.
Ke wena Mmaditsela, a ba go tshepe.
Batshweneng, rraalona ke yoo.
Mo tlhokomeleng, lo se mo latlhe.
Lo se utlwe ka batho ba re lo mo lwantshe.
A kalo Batshweneng, nelwang ke pula.
(O apesa Mabotoboto letlalo la nkwe)

MORAFE: Hilililiii! . . . Hili! . . . Hili! . . .
Re tla mo tlhokomela, ke rraarona.

RADIPHIRI: Mabotoboto, bana ke bao.
A ba se wele mo isong o le teng.
Dibui di buile, ga ke na a mantsi.
Nka se e latswe bobbe.
Ka tloga ka ntsha bololo.
Ke a leboga, lo ka phatthalala.

MORAFE: (O a opela)
Lefatshe la borraarona.
Re le lwetse, tlang re lebogeng Mothatiyotlhe.
(A kalo bagaetsho)